

Referat fra møte mellom Udir og friskoleorganisasjonene

onsdag 5. juni 2019

Tilstede fra Udir: Magne H. Engebretsen, Trude Rime, Sine Solheim, Anna Beskow, Øystein Rovde, Pål Martin Vinghøg, Anne Eie (sak 13). Kjetil Høvik fra fylkesmannen i Vestland.

Fra FK:

Gro Maastad og Vilhelm Lae, PHL

Svein Tjernsbekk og Gina Marie Grønlien Østmoe, NFFL

Eirin Eikås, Montessori Norge

Henrikke Mørck, SF

Knut Erik Beyer Arnesen og Kjetil Eide, Abelia/FRI

Sidsel Høland Olausson, Signe Sandsmark og Jan Erik Sundby, KFF.

1. Spørsmål om opplysninger fra folkeregisteret. (Spørsmålet er sendt inn tidligere men referert som ubesvart.)

Friskolene har etter mange vidervedigheter fått aksept for at de skal få tilsendt kontaktopplysninger om kommende førsteklassinger i kommunen og for kommende videregående elever i fylkeskommunen. Nå støter man på dette skjemaet i folkeregisteret:

<http://www.skatteetaten.no/globalassets/pdf/er/folkeregister/soknad-folkeregopplysninger---private-foretak---20170905.pdf> Der skal man ha et begrunnet behov. Friskolenes behov for å nå ut med sitt tilbud til aktuelle søkere til friskoler, er ikke nevnt som behov. Friskolene har argumentert med foreldrenes frie skolevalg, og tidligere fått aksept for å kunne gjøre kjent at det i kommunene/fylkeskommunen er alternative tilbud til den offentlige skolen. Man har da fått tilsendt navn og adresse til de aktuelle elevene.

Vi vil tilføye at problemstillingen ikke bare er knyttet til førsteklassinger som nevnt ovenfor men også for aktuelle skoletrinn som nærmer seg overgang til ungdomsskole eller videregående skole.

Spørsmål: Er det her kommet en endring vi ikke er gjort kjent med, og hva er i så fall begrunnelsen for endringen?

Svar: Det er Skatteetaten som forvalter regelverket. Udir er ikke kjent med at det er noen forandringer etter 2017. Ved søknader om innsyn bør skolene legge ved godkjenningsbrevet sitt, for å vise at de gjør en oppgave på vegne av det offentlige. Udir vil gjerne ha kopi av begrunnelser for avslag – organisasjonene sender disse via KFF.

2. Hvite busser - basert på spørsmål sendt inn i april

Vi er blitt gjort oppmerksom på at tildelingsbrevet fra KD til Udir sier om post 66 i kap. 225 at "• 15 mill. kr av bevilgningen på posten skal gå til skoleklasser for å dekke inntil 1/3 av utgiftene til skoleturer i regi av "Hvite busser" e.l. eller som en del av strategi mot antisemittisme, fra skoleåret 2019–2020. Departementet vil utarbeide retningslinjer for tilskuddsordningen i samarbeid med Udir".

Spørsmål: Vi går ut fra at disse pengene vil gå direkte til aktuelle skoleklasser, og at det også vil gjelde aktuelle skoleklasser i friskoler. Vi ber om bekreftelse på det. Vi ber også om informasjon om når retningslinjene vil foreligge.

Svar: Ordningen er ikke klargjort fra KD ennå, Udir har oversendt våre synspunkter til dem.

3. Midler til utvikling og implementering av læreplaner for friskoler

I tildelingsbrevet fra KD til Udir for 2019 er det under kap. 226, post 21 avsatt en ramme til spesielle driftsutgifter på noe over 1,1 mrd kr. Videre har KD bundet 69 mill kr knyttet til prosjektnummer 61 000, «læreplanforvaltning inklusive fagfornyelsen».

Friskoleorganisasjonene har forståelse for at arbeidet med fagfornyelsen krever ressurser. Det merker friskolene og deres organisasjoner også med sitt arbeid på området. Udir har som følge av fagfornyelsen pålagt friskolene å oppdatere sine læreplaner slik at disse kan godkjennes som jevngode og fortsatt ivareta noe av skolenes særtrekk og synliggjøringskravet som gjelder for friskoler.

Det er staten som har satt i gang arbeidet med fagfornyelsen og som forlanger oppdatering av læreplanene for friskolene slik at de harmoniseres med de offentlige planene. Vi legger til grunn at arbeidet med denne harmoniseringen lett kan medføre om lag ½ årsverk per organisasjon i snitt. Dette er kostnader som føres tilbake til medlemsskolene. Friskolene må med andre ord betale for dette arbeidet som følger av statlig initiert omlegging, mens offentlige skoler får nye planer uten å legge ut midler for det. Friskolene får dermed heller ikke innarbeidet disse kostnadene i tilskuddsgrunnlaget.

Ved læreplanrevisjoner er det som regel også tilbud om kurs og konferanser til hjelp i implementeringen. Disse vil bare delvis være relevante for friskolene, fordi de ikke tar hensyn til friskolenes særpreg. Det innebærer at skolene også må bruke ressurser på egne kurs, som i utgangspunktet ikke støttes av det offentlige.

Spørsmål: Vil Udir legge til rette for eller bidra til at friskoleorganisasjonene kan søke om støtte til sitt arbeid med å omarbeide opplæringsplaner slik at friskoler likestilles med offentlige skoler i arbeidet med fagfornyelsen?

Svar: Det er skolene som får krav om reviderte læreplaner, ikke organisasjonene. Organisasjonene får tilskudd til generell samordning. Skolene er omfattet av all opplæring som tilbys offentlige skoler, men Udir ser at det er behov for tilpasset opplæring for alle som har egne læreplaner. Udir har ikke midler til dette og anbefaler at søknaden tas til et høyere nivå.

4. Kvalitet og kompetanse

KFF har for en stund siden sendt følgende spørsmålet til Udir. Dersom spørsmålet ikke er besvart innen møtetidspunktet, ber vi om en belysning av dette på møtet.

Det som står på <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/ekstern-vurdering/kom-i-gang-med-ekstern-vurdering/> er skrevet til offentlige skoler som er i en kommune eller region. Vi savner veiledning for friskoler. Det bør også oppgis en kontaktperson som friskoler kan henvende seg til. Dersom det er slik at friskoler skal bruke de samme kontaktpersonene som de offentlige, bør det stå.

Spørsmål: Kan Udir bekrefte at ordningen gjelder for friskoler på linje med offentlige og kan teksten det vises til her endres slik at det tydelig framkommer hvordan og til hvem friskoler skal henvende seg?

Svar: Ja, ordningen gjelder også friskoler. Lone Lønne er kontaktperson for friskolene, det skal bli tatt inn i listen.

5. Tilskudd for friskoler til digitale læremidler

KFF har sendt brev til Udir hvor vi ber om en ny vurdering av ordningen med tilskudd til digitale læremidler og at friskolene også må omfattes av ordningen. Utdrag av brevet følger nedenfor:

Udir administrerer ordningen hvor kommuner og fylkeskommuner kan søke om tilskudd til innkjøp av digitale læremidler slik at elever og lærere kan få tilgang til et mangfold av digitale læremidler av høy kvalitet.

KFF har per mail datert 2. mai 2019 til Udir spurt om hvorfor friskoler ikke er gitt muligheten til å søke om midler fra denne ordningen.

Udir ga følgende svar 6. mai:

Frittstående grunn- og videregående skoler er ikke omfattet av tilskuddsordningen til kjøp av digitale læremidler. Bakgrunnen for dette er at tilskudd til digitale læremidler til det offentlige vil ligge i grunnlaget for beregning av tilskuddssatser til frittstående skolene etter 2 år. Kommuner og fylkeskommuner må søke om midler for sine skoler og oppgi antall elever de søker for hvert år. For frittstående skoler vil midlene ligge i satsen for alle elevene etter to år. For å unngå dobbeltfinansiering har Utdanningsdirektoratet valgt å gjøre det på denne måten.

Udir opplyser på sin nettside om at tilskuddsordningen det her er snakk om, er ett av flere tiltak innenfor Den teknologiske skolesekken. Videre opplyses det om at ordningen går over fire år fra og med kommende skoleår.

Udir viser til strategidokumentet «Framtid, fornyelse og digitalisering, Digitaliseringsstrategi for grunnpoplæringen 2017-2021», som grunnlag for Den digitale skolesekken og ordningen i denne sektoren.

KFF legger til grunn at strategien gjelder alle elever i grunnpoplæringen og dermed også alle skoler. Vi viser til følgende sitat fra dokumentet: «*En helhetlig satsing Det er skoleeier – kommunene, fylkeskommunene og **private skoleeiere** – som har ansvaret for å gjennomføre opplæringen i tråd med lov og regelverk. En helhetlig satsing på IKT i opplæringen må omfatte kommunenes og fylkeskommunenes innsats, og anerkjenne at skoleeierne gjør ulike valg basert på lokale prioriteringer. Samtidig trengs en overordnet, nasjonal satsing som også kan gi retning for det lokale ansvaret. Med utgangspunkt i skolens behov vil staten støtte skoleeierens arbeid med planlegging og gjennomføring.*»

Vi mener dette tilsier at friskoler bør ha de samme mulighetene som offentlige skoler til å være med på en slik utvikling, og vi mener derfor det er i samsvar med strategien at friskoler kan søke på de ordningene som er og eventuelt vil bli opprettet for å bygge opp under strategien. Vi tror det vil være politisk forståelse for et slikt syn. Vi minner i

denne sammenhengen om regjeringsplattformens formulering om friskoler hvor regjeringen har satt følgende mål: «*Legge til rette for at friskolene har mulighet til å gi undervisning av samme kvalitet som den offentlige skolen.*»

Det går fram av informasjonen om tilskuddet at dette er noe skolene kan søke på og at en regner med at langt fra alle skolene vil søke. Også ut fra dette er løsningen med å vente på at pengene kommer inn i tilskuddsgrunnlaget, dårlig. Der blir de nemlig smurt tynt utover til alle friskolene og vil være til lite eller ingen hjelp for de skolene som har behov for støtte. Det skulle ikke være noe i veien for at friskoler kan søke (med utsatt søknadsfrist) på linje med offentlige skoler.

Spørsmål: Har Udir foretatt en ny vurdering av saken? Hva er i så fall utfallet?

Svar: Udir har sendt våre kommentarer videre til KD, som vil se på det på nytt.

6. Opplæringslovens kap. 9A og friskolenes rett til kontradiksjon

Forum for Friskoler ønsker å få Udir sin vurdering av hvordan fylkesmannen best kan oppfylle grunnkravet om god forvaltningsskikk ved oppfølging av opplæringslovens kap. 9A. Vi har fått inn noen bekymringsmeldinger fra våre skoler, og har i tillegg en mottatt en konkret sak som aktualiserer denne problemstillingen.

Lovverket er tydelig på at det er elevens subjektive opplevelse som skal være førende for skolens oppfølging i saker etter § 9A-6. Samtidig erfarer skolen at Fylkesmannen i sin utredning i liten grad, og i en viktig fase, ikke er mottakelig for kontradiksjon fra skolen og andre berørte fagmiljøer.

Kortversjonen i dette tilfellet er:

1. Over en periode på flere måneder mottar skolen en rekke klager fra foreldre, som de håndterer fortløpende i henhold til loven
2. Flere foreldre sender inn en klage til Fylkesmannen
3. Fylkesmannen tar muntlig kontakt med skolen og orienterer om klagen (de får ikke se den skriftlige klagen), og skolen sender i etterkant inn dokumentasjon på hvordan de har ivaretatt aktivitetsplikten sin med tilhørende dokumenterte tiltak
4. Foreldre fortsetter å sende inn løpende klager til skolen med kopi til Fylkesmannen, og gradvis blir klagen mer alvorlige og spesielt rettet mot en bestemt lærer
5. Skolen ønsker å gi tilsvar på disse, men blir avvist av Fylkesmannen
6. Fylkesmannen fatter så vedtak uten at rektor, anklaget lærer, andre lærere som har vært tilstede i samme klasserom eller PPT har fått anledning til å uttale seg

Vi anser denne saken å være av prinsipiell interesse. Vedlagt følger et notat som nærmere utdyper den aktuelle saken (fullt ut anonymisert), hvilke problemstillinger saken reiser og med tilhørende behov for en avklaring. Sett i lys av opplæringsloven kap. 9A og forvaltningslovens bestemmelser har vi følgende spørsmål til Udir.

Spørsmål:

- *Hva anser Udir for å være korrekt saksbehandling i slike saker?*
- *Hvordan bør Fylkesmannen behandle ny informasjon som kommer inn i etterkant av en klage?*

- *Hvilken hjemmel gir Fylkesmannen rett til å avvike fra forvaltningslovens grunnleggende bestemmelser om kontradiksjon og opplysning av saken, herunder regler om god forvaltningsskikk?*
- *Hvordan vil Udir legge til rette for at kontradiksjon i slike saker, herunder tilfeller der ny informasjon fra klager sendes Fylkesmannen i etterkant av den opprinnelige klagen, men før saken er ferdig behandlet hos fylkesmannen?*

Svar: Denne konkrete saken er sendt over til Udirs 9 A-team, de vil svare med kopi til fylkesmannembetene (FM). Dette er et område som er komplisert og følges tett opp av Udir og FM. FM skal fokusere på situasjonen til den ene eleven som klagen angår, de skal selvsagt også ivareta retten til kontradiksjon.

7. Forskriftsendringer om oppstartskostnader.

A. Om KD sin omtale av oppstartskostnader i RNB:

Fra RNB:

I Innst. 12 S (2018–2019) heter det: «Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til problemstillingen vedrørende friskolenes mulighet til å finansiere oppstartskostnader med statstilskudd. Flertallet ønsker at friskolene må kunne benytte statstilskuddet til å dekke flere typer relevante kostnader knyttet til oppstart, innenfor de definerte rammer og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett med en vurdering og eventuelt tiltak som sikrer friskolene denne muligheten.» Kunnskapsdepartementet har vurdert om regelverket bør endres slik at friskolene gis adgang til å dekke flere typer oppstartskostnader med statstilskuddet. For vid adgang til å finansiere kostnader som oppstår før skolen starter opp med fremtidig statstilskudd vil innebære at det blir mindre til den løpende driften av skolen. Kunnskapsdepartementet vil foreslå forskriftsendringer som åpner for at nye friskoler og skoler godkjent etter voksenopplæringsloven kap. 4 kan bruke statstilskuddet for juli måned til å dekke oppstartskostnader som er pådratt fra og med januar i det kalenderåret skolen starter opp eller fra tidspunktet for godkjenning hvis det kommer senere. I tillegg vil skolene fortsatt etter en konkret vurdering kunne bruke fremtidig statstilskudd til å dekke enkelte oppstartskostnader til varige driftsmidler med lav verdiforringelse i månedene før oppstart. Skolene vil også som i dag kunne bruke innskuddskapitalen til oppstartskostnader etter at den har fått godkjenning. Kunnskapsdepartementet tar sikte på å sende forslaget til forskriftsendringer på høring høsten 2019 med sikte på ikrafttredelse 1. januar 2020.

Vi regner med at Udir vil få oppdraget med å utforme forskriftsbestemmelsene og sende disse ut på høring. Da vil det jo bli muligheter til å uttale seg om dette. KD foreslår her en begrensning knyttet til tilskudd i juli måned. Vi mener at skolestartere vil opptre ansvarlige og ikke bruke mer enn nødvendig for å få til en forsvarlig oppstart. Vi vil her nevne at det er noen praktiske utfordringer knyttet til dette forslaget. Vi regner med at det er det faktiske tilskuddet, og ikke utbetalingen etter prognosen, som KD har ment skal legges til grunn. Beløpet vil med andre ord bli styrt av en faktor man ikke kjenner før etter at forberedelsene er gjennomført. Det betyr at ansvarlige skolestartere må være svært forsiktige med hva de benytter av en slik ramme. Hvis det skal være en begrensning, mener vi det er den prognosebaserte utbetalingen som må legges til grunn. Da vil det bli forutsigbare rammer.

Spørsmål: Friskoleorganisasjonene er interessert i å høre om det er lagt planer for arbeidet med forskriftsbestemmelsene om oppstart, og om Udir i sin høring vil legge fram alternative løsninger til hvordan KD sin framstilling av begrenset bruk av tilskuddsmidler til oppstartskostnader kan løses?

Svar: Udir har ikke fått oppdragsbrevet fra KD ennå. De har ikke tenkt å foreslå noe annet enn det KD har havnet på og anbefaler friskolene å komme med innspill i høringen til høsten. De har undersøkt og funnet at det er lite forskjell på prognoseantall og faktisk elevtall.

B. Oppstart av nye tilbud ved skoler som er i drift.

Udir har i løpet av 2018-2019 godkjent søknader om utvidelser av skoler som er i drift. Vi konstaterer at der er benyttet to ulike brevmalere til skolene og vi tror Udir har skilt søkerne på følgende måte. De som har fått godkjent utvidelser på trinn som skolen har fra før, har fått brev hvor oppstartskostnader ikke er nevnt. Skoler som har fått godkjent tilbud på nye årstrinn, har fått brev på linje med helt nye skoler hvor oppstartskostnader er omtalt.

Vi mener det ikke er grunnlag for at eksisterende skoler skal håndtere nye tilbud etter reglene om oppstartskostnader. Dette vil også kreve et regnskapsmessig skille mellom ulike deler av skolevirksomheten som ikke er beskrevet i regelverket og som vil kreve en detaljert oppfølging i skolens daglige registreringsarbeid.

Når det gjelder bruk av tilskuddsmidler er skolene og vi klar over at friskoleloven § 6-3 om bruk av offentlige tilskudd gjelder også når det arbeides med planlegging for kommende skoleår.

Spørsmål: Vi ber om Udir sin kommentar til vår forståelse av hva slags godkjenningbrev som er sendt eksisterende skoler om godkjenning av utvidelser. Vider ønsker vi at UDir gjør rede for grunnlaget for at utvidelser i noen tilfelle håndteres som oppstart.

Svar: Dette er allerede avklart fra KD, det var en feil.

8. Saker hvor friskoler er glemt

A. Rundskriv 3-2016

Rundskriv 3-2016 omtaler og leses ofte på denne nettsiden:

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Vitnema/fravarsgrense---udir-3-2016/fravarsgrensen-i-korte-trekk/>

Der står det innledningsvis følgende: «Fraværgrensen gjelder for alle elever i videregående skole, men ikke for lærlinger, lærekandidater og voksne. Elever som tar Vg3 alternativ fagopplæring i skole omfattes heller ikke av fraværgrensen, siden de verken får halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter.»

Igjen mener vi formuleringene om voksne elever blir misvisende for friskoler. «Voksne» i friskoler følger vanlige opplæringsløp og skal ha normal fraværsføring. Vi mener at denne teksten bør justeres slik at den ikke kan skape grunnlag for feiltolkning.

Svar: Dette er meldt videre til de i Udir som har ansvar for det, de er bedt om å tydeliggjøre det.

B. Eksterne vurderinger

Se sak 4.

9. Om FEIDE 2.0 og betingelser for friskoler.

Abelia sendte 16. april i år følgende henvendelse til Udir:

Slik vi har forstått det så er det overordnet et ønske om at flest mulige skoler benytter seg av FEIDE. Derfor har vi tidligere tatt opp forslaget om at friskoleorganisasjonene kan få status som vertsorganisasjon hos FEIDE. Stadig flere av våre medlemsskoler ønsker også tilgang til FEIDE, blant annet for å ta i bruk ulike tjenester som kan bidra til å styrke læringsmiljøet. Men for de mindre og mellomstore skolene blir den økonomiske terskelen alt for høy, da vanskelig kan sidestille seg med økonomien en norsk kommune. Derfor foreslår vi en løsning som tilsvarer satsene for kommuner/fylkeskommuner f.eks. for friskoleorganisasjonene samlet eller per friskoleorganisasjon for å stimulere flere skoler til å ta i bruk FEIDE.

FEIDE er av myndighetene sett på som viktig for skoledriften. Udir bruker begrepet «nasjonal løsning» på sin nettside og skriver: «Feide er den nasjonale løsningen for trygg innlogging i utdanning og forskning. Med Feide får elever, studenter og ansatte tilgang til en rekke tjenester med samme brukernavn og passord.»

Feide oppgir følgende priser i 2019:

Tilknytningsavgift pr år, liten privat skoleeier (færre enn 650 elever) 10 000 kr, middels privat skoleeier (mellom 650 og 2500 elever) 13 750 kr og stor privat skoleeier (mer enn 2500 elever) 18 750 kr.

De fleste skoleeiere er små enkeltstående skoler som vil betale en høy pris for dette per elev sammenlignet med prismatrisen som gjelder for kommuner og fylker.

Spørsmål: Vi ber kort og godt om en avklaring på denne henvendelsen og om Udir vil legge til rette for en prising av tjenestene som i større grad likestiller friskoler med offentlige skoler.

Svar: Feide ser behov for å gå gjennom ordningen/prisene for friskoler på nytt og vil gjøre det i 2019. De vil vurdere muligheten for en ordning der friskoleorganisasjonene er "eiere" for alle sine, men ser helst at det gjøres avtale med hver enkelt skole.

10. Ekstraspørsmål: Påbyggselever som har påbyggfag fra før

Spørsmålet ble sendt til Trine Ytre-Arna 14. februar. Utgangspunktet var følgende spørsmål fra en av våre naturbruksskoler som fikk mindre tilskudd enn de hadde regnet med. De sier:

Kan det stemme at elever i friskoler ikke kan bytte ut YFF (yrkesfag til fordypning) med realfag slik elever gjør i offentlig skole?

Disse elevene har tatt følgende fag:

- Vg1 yrkesfag: Matematikk 1T og 5-timers naturfag (dvs. byttet ut MAT1001(84 årstimer) med MAT1013(140 årstimer) og NAT1001(56 årstimer) med NAT1002 (140 årstimer). «Overskuddstimene» er tatt fra YFF4104 (113 årstimer)

- Vg2 yrkesfag: Elevene har valgt bort YFF4207 (197 årstimer) med 2 realfag (til sammen 280 årstimer)
- Vg3 påbygg: Elevene har gjort unna fellesfagene matte og naturfag på Vg1 og Vg2. De har derfor et lavere årstimetall på Vg3 påbygg, men allikevel over 2805 årstimer totalt (dvs. mer enn 100% studiebelastning i snitt over 3 år)

Jeg mener da at skolen bør kunne forvente fullt tilskudd alle 3 år.

I februar spurte vi:

Vi fikk spørsmål om nedenstående fra Øya vgs i høst, og når vi nå forstår at svaret ditt den 13. november ble det endelige, har vi behov for litt oppklaring. Det så i første omgang ut som at elever som tar mer enn 100 % i vg1 og vg2 ikke utløser fullt tilskudd i vg3 siden de da blir deltids elever. Men det kan jo ikke stemme, for mange av våre elever på stud.spes. - som har kristendom som 2,5 pluss 2,5 i vg1 og vg2 - tar et ekstra programfag i vg2 som gjør at de tar et programfag mindre i vg3. Og de får full uttelling. Situasjonen for disse tre elevene ved Øya er på et vis parallell, fordi fag de skulle tatt i vg3 har de allerede tatt tidligere og får derfor mindre belastning i vg3, men over 300 % totalt. Er ikke det riktig, at det er parallelle situasjoner?

Er det da slik at problemet med disse elevene ikke er fordelingen av fag over de tre årene, men at de har byttet ut noen fag med noen andre og at de ikke har lov til det? Hvis de ikke har lov til det, er det fordi de går i en friskole? Eller er det heller ikke lov i off. skole?

22. februar fikk vi beskjed om at saken var oversendt juridisk avdeling og at svaret var nær forestående, derfor tok vi ikke dette opp på marsmøtet. Problemstillingen her er:

Spørsmål:

a) Når elever bruker anledningen til å ta stud.spes.fag i YFF, får de ofte mer enn 100 %. Når de kommer til påbygg, har de derfor tatt noen av fagene. Er ikke dette en parallell situasjon til elevene på stud.spes. som får et ekstra programfag (kr.dom) i vg1 og vg2 og derfor mindre enn 100 % i vg 3 - og får 100 % dekning fordi de har 300 % totalt.

b) Et annet spørsmål knyttet til påbygg og flytting av fag: Disse elevene som har tatt noen av påbyggfagene før de kommer til påbygg: Noen av dem ønsker å ta andre programfag i tillegg i påbyggåret, slik at de får fylt opp dagene sine og lærer mest mulig. Vi forstår det slik at det er i orden, men det er uklart for oss om skolene får tilskudd for disse fagene, selv om det vel er sånn at de skal ha tilskudd for alle lovlige elever. Er det her forskjell på påbygg vg3 og påbygg vg4? Er det andre regler for voksne uten rett?

Svar: Udir arbeider med saken.

11. Informasjon fra Udir

a) Skolenes frist for innlevering av årsregnskap var 1. juni. I Tavla er det 44 skoler som ikke er levert komplett, men noen av disse har levert på e-post og noen har fått utsettelse. Ca 20 pleier å måtte purre.

b) Regelverktolkning ang handel med nærstående er nå lagt ut på [udir.no](https://www.udir.no/regelverkstolkninger/friskole/Private-skoler/retningslinjer-for-friskolenes-handel-og-vurderingen-av-markedspris/) (<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/friskole/Private-skoler/retningslinjer-for-friskolenes-handel-og-vurderingen-av-markedspris/>).

Eventuelt

12. Internasjonale skolars karakterer

De internasjonale skolene har et annet karaktersystem enn offentlig skole, og det er oppdaget at fylkeskommunene konverterer dem på forskjellig måte. Det fører til utfordringer nå når fylkeskommuner slås sammen og har forskjellige systemer. FRI arbeider med et felles forslag og ønsker støtte fra Udir.

Svar: Udir har ingen myndighet over fylkeskommunene. Elever som pga forandret konverteringssystem ikke kommer inn på tilbud de forventet å komme inn på, kan klage på inntaket.

13. DeKomp

Anne Eie gikk gjennom strukturen og framdriften i DeKomp. Friskoleorg. refererte sine medlemsskolars opplevelser, som er veldig varierte. Mange skoler har hatt og har problemer med å bli inkludert, på tross av Udirs brev til fylkesmennene om deres ansvar for å involvere friskolene. Når det gjelder DeKomp for yrkesfagene, som settes i gang nå, oppfordres skolene til å ta kontakt med fylkeskommunen, som er de ansvarlige i denne delen av prosjektet.

Signe Sandsmark
Ref.

Vedlegg til spørsmål 6

Det fremkommer i Utdanningsdirektoratets rundskriv *Skolemiljø Udir -3-2017* at Fylkesmannen har en plikt til å utrede fakta i saken, og å finne ut hva som er elevens subjektive opplevelse av skolemiljøet. Det er alltid elevens subjektive oppfatning som skal legges til grunn. At eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø er et premiss, og ikke et vurderingstema. Fylkesmannen har plikt til å utrede saken, jf. fvl. § 17. Det fremgår av fvl. § 17 at forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Sak ved grunnskole hvor forelder har meldt til fylkesmannen at én elev i klassen krenker medelev, og at kontaktlærer bidrar til krenkelsene ved «å forskjellsbehandle, sende ondskapsfulle blikk, ignorere å fange opp og å ta parti med mobberer». Forelder har i løpet av saksgangen sendt flere eposter til kontaktlærer med rektor, administrasjonen ved skolen, andre lærere ved skolen og fylkesmannen på kopi som beskriver enkelthendelser i klasserommet fra perspektivet til forelder og elev som føler seg krenket, samt generelle uttalelser om lærerens påståtte manglende klasseledelse og at forelder ønsker kontaktlæreren fjernet fra klassen. Læreren som får disse påstandene mot seg har selv skrevet kontradiksjoner som hen har delt med rektor. I tillegg har rektor hatt samtaler med andre lærere som har vært i klassen på tidspunkt hvor de påståtte hendelsene har funnet sted for å undersøke saken. Både læreren som anklages for krenkelsene og andre lærere som har vært til stede avviser påstandene og har grundige forklaringer på hva faktiske forhold var. Eksempler på dette er utsagn det påstås at læreren har kommet med når andre lærere kan avkrefte at det var dette som ble sagt. Videre har lærerne som regelmessig er til stede i kontaktlærers undervisning, samt PPT uoppfordret gitt kontaktlærer gode skussmål på klasseledelse.

Foreldrenes påstander rundt læreren har kommet i etterkant av at saken var meldt inn til Fylkesmannen og skolen sendte derfor ikke informasjon rundt disse anklagelsene da skolen sendte over opplysningene jf. oppl. § 9 A-6 tredje ledd første punktum.

Rektor har tatt kontakt med fylkesmannen i løpet av fylkesmannens saksbehandlingsperiode for å finne ut hvordan skolen best kan gi fylkesmannen opplysninger rundt påstandene. Fylkesmannen har da svart at elevens subjektive opplevelse ikke skal overprøves i form av lærernes uttalelser. Rektors henvendelser om møter eller muligheter til å sende utfyllende skriftlig informasjon har blitt avvist. På spørsmål fra rektor om rett til kontradiksjon sier fylkesmannen at det ikke er en absolutt rett i 9 A saker og på bakgrunn av dette fikk ikke skolen komme med utfyllende informasjon.

Fylkesmannen viser i sitt vedtak til FNs barnekonvensjon, som har en semikonstitusjonell karakter i norsk lovverk. Dette har også menneskerettsloven artikkel 6 om «retten til en rettferdig rettergang» som inneholder viktige bestemmelser som angår retten til kontradiksjon. Kontradiksjon er også lovfestet gjennom tvisteloven § 11-1 (3).

Et av fylkesmannens vedtak er at kontaktlæreren må få veiledning og oppfølging fra rektor, og eventuelt PPT, i klasseledelse. Det må lages en plan som viser hvordan dette skal foregå, og at det skal evalueres jevnlig. Elev om føler seg krenket, med foreldre, skal tas med i denne evalueringen. Skoleeier skal holdes informert om dette arbeidet.

Fylkesmannen utdyper ikke videre i vedtaket hvordan elev med foreldre skal tas med i evalueringen av kontaktlæreres veiledning på klasseledelse.

Det følger av oppl. § 9 A-2 at elevens egen subjektive oppfatning som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt. Denne bestemmelsen er viktig for å sikre at skolen ikke kan avfeie elevens egne opplevelse. Utfordringen kommer når elevens subjektive opplevelse ikke begrenses til hva eleven føler eller

opplever, men også regnes som fakta og blir eneste faktor som vektlegges i fylkesmannens håndheving av aktivitetsplikten når læreren som anklages for å krenke, og andre lærere som har vært til stede under enkelthendelsene som legges til grunn har andre oppfatninger av hva som har hendt.

Skolen opplever at Fylkesmannens saksbehandling strider mot punkt 7.6 i Udirs rundskriv *skolemiljø udir 3 2017* og forvaltningslovens § 17. Dette fordi elev med forelders påstander mot kontaktlærer får stå som en sannhet og at Fylkesmannen avviser rektors henvendelser. Skolen har ikke som hensikt å bestride elevens følelser eller egne opplevelser, men opplever det som bekymringsverdig at det i vedtaket får stå som en sannhet at kontaktlærer mangler klasseledelse når faglig vurdering fra rektor, kolleger og PPT motstrider dette. Denne typen saksbehandling svekker lærerens rettssikkerhet og er belastende for læreren å stå i. Forhåpentligvis vil en rektor opptre med respekt ovenfor læreren når rektor skal veilede hen i noe hen er god på, men dette er ikke noe man kan ta for gitt. Lærere med fagforeninger har arbeidet over lang tid for å sikre lærerrollens stillingsvern.

Dersom opplæringsloven § 9 A-6 gir Fylkesmannen handlingsrom til å fatte vedtak som berører flere enn den krenkede part uten å utrede fakta i saken, bør opplæringslovutvalget vurdere å endre gjeldende lov. Dersom Fylkesmannens regelverkstolkning strider mot lovens intensjon så bør riktig saksbehandlingsprosedyre belyses bedre, eksempelvis i rundskrivs form. Dette eksempelet og lignende eksempler bidrar til å skape usikkerhet rundt lærerrollens stillingsvern og rettssikkerhet som kan ha følger for lærernes trygghet i egen yrkesutøvelse både på vår skole og i læreryrket for øvrig.